

ЩОДО РОЛІ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНИМИ РОЗРОБКАМИ ТА КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ В ГАЛУЗІ АПК

Кібенко М.О.

магістрант ОП «Адміністративний менеджмент»
Сумський національний аграрний університет, Україна

Жмайлов В.М.

канд. екон. наук, професор, професор кафедри маркетингу та логістики
Сумський національний аграрний університет, Україна

В сучасних умовах ефективний розвиток підприємств України та стабілізація їх діяльності не можуть бути досягнуті без дослідження науково-технічних розробок та їх впровадження у виробничий процес. У зв'язку з цим, надзвичайно гостро на сьогодні постають питання прискорення інноваційних можливостей, концентрації ресурсів та управління інноваційним процесом через реалізацію ефективної соціально-економічної політики. Прагнення нашої країни увійти до складу європейських лідерів (на жаль, сьогодні зіпсоване повномасштабним вторгненням РФ в Україну, активними бойовими діями в східних і південних регіонах країни, а також фінансовою нестабільністю в державі) вимагає від суб'єктів господарювання підвищеної уваги саме до інновацій та управління ними і потребує імплементації багатопрофільних інноваційних програм через регулювання та підтримку з боку держави.

Практичний досвід підтверджує, що впровадження багатопрофільних інноваційних програм, які вже давно реалізуються розвиненими державами, підвищує ефективність політики, спрямованої на покращення соціально-економічного розвитку як окремих адміністративно-територіальних одиниць, так і країни в цілому. Натомість, на теперішній час результати досліджень дозволяють констатувати про відставання рівня нових сучасних видів технологій від їх світового значення в галузі впровадження новітніх технологій і освоєння на їх базі виробництва нових видів продукції, скорочення рівня реалізації досягнень науки і техніки на зовнішньому ринку.

Так, за даними Державної служби статистики України [2] у 2019 р. у промисловості інноваційну діяльність здійснювали 782 підприємства, а частка підприємств, що впроваджували інновації (продукцію або ж технології) у загальному числі промислових підприємств України становила 13,8%, що дорівнювало показнику 2012 та 2013 рр., а до його рівня попереднього (2018 р. – 15,6%) знизилась на 1,8%. Основною причиною такої тенденції, на нашу думку, є відсутність системи інноваційного менеджменту, оскільки дуже часто важливі рішення не приймаються, а примусово впроваджуються неперспективні ідеї, які наносять шкоду людям чи приводять до розпилення засобів, коштів, сил і часу. Уникнути подібних явищ дозволить управління нововведеннями, спрямоване упорядкувати інноваційну діяльність.

Варто зазначити, що в Україні створено правове поле для розвитку інноваційної діяльності, окремі аспекти якої регулюються Законом України «Про інноваційну діяльність» № 40-ІУ від 04 липня 2002 р. (зі змінами) [1], Указами Президента, а також Постановами та Розпорядженнями Кабінету Міністрів України. Відповідно до

чинного законодавства в Україні передбачено рівні права і гарантії захисту всіх суб'єктів інноваційної діяльності.

Нині майже всі українські підприємства усвідомили, що інновації зумовлені потребами суспільства та необхідні в організаційній, виробничій, фінансовій сферах, оскільки саме в комплексі вони приносять найкращий результат. Актуальним в Україні на тепер залишається питання дослідження особливостей та ефективності інноваційних розробок в галузі АПК. Їх успішне вирішення сприятиме забезпеченню потреб суспільства у високих технологіях, конкурентній продукції, зміцненні конкурентоспроможності вітчизняної економіки, яка потребує більш наукоємного підходу до впровадження інноваційних розробок. Все це обумовлює доцільність визначення ефективності інноваційних розробок через застосування показників, які передбачають оцінку економічної, науково-технічної, ресурсної, фінансової, маркетингової, соціальної та екологічної діяльності. Це дозволить дати оцінку впровадження інноваційних розробок за критеріями для окремого виду ефекту (рис. 1).

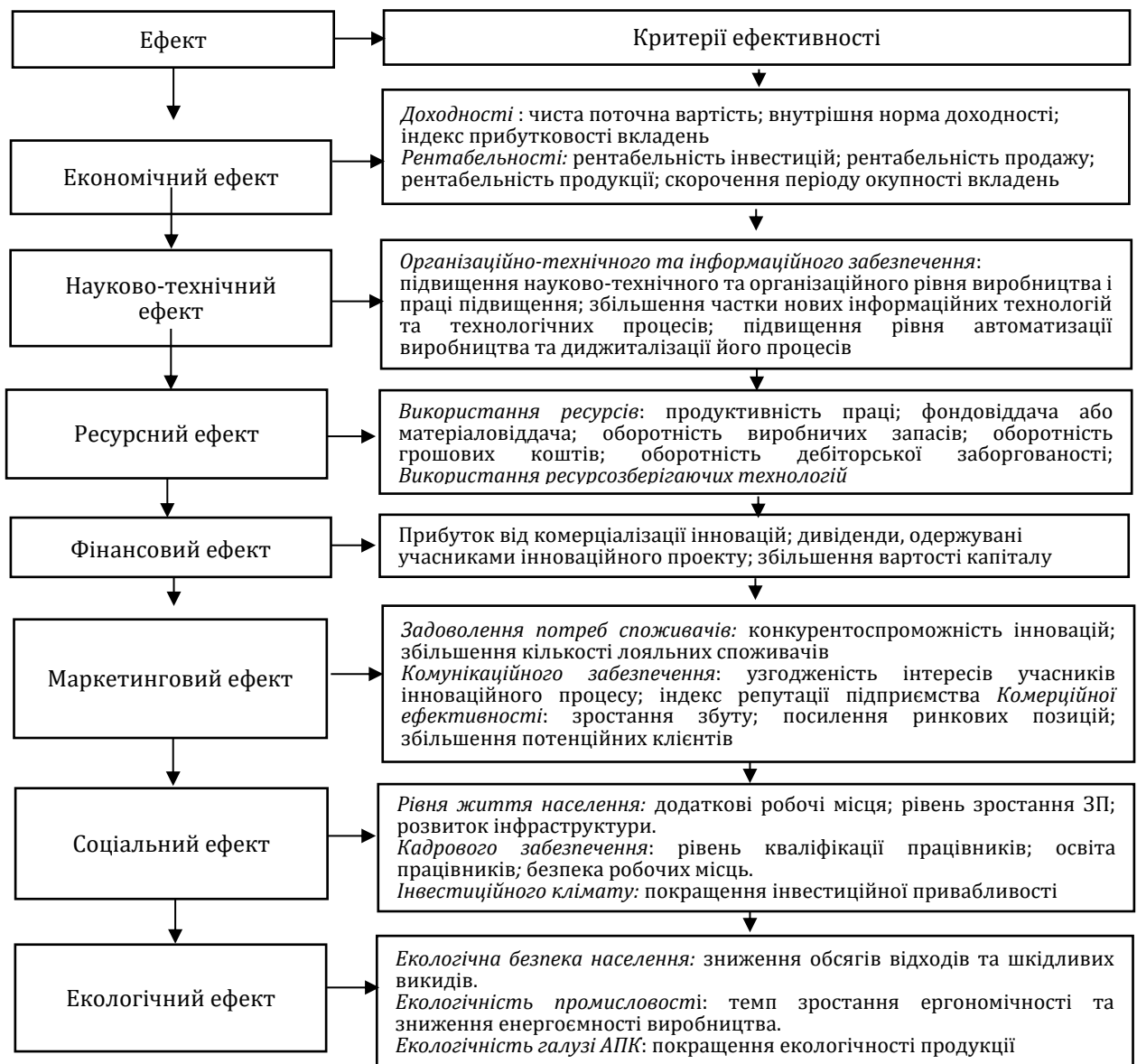

Рис. 1. Критерії оцінки ефективності інноваційних розробок

Джерело: систематизовано та доповнено авторами [3]

Як бачимо, економічний ефект виражається підвищенням рентабельності та прибутковості діяльності підприємства; скороченні терміну окупності вкладень, т. ін.. Науково-технічний ефект оцінюється за показниками росту науково-технічного та організаційного рівня виробництва й праці; збільшення частки нових технологій та технологічних процесів, підвищення рівня автоматизації виробництва та його диджиталізації. Ресурсний ефект можна виразити через показники: покращення використання ресурсів, тобто, підвищення продуктивності праці (або ж зниження трудомісткості); зростання фондівіддачі (або ж матеріаловіддачі) чи зменшення фондомісткості (або ж матеріаломісткості); впровадження та інтенсивне використання ресурсозберігаючих технологій; прискорення оборотності оборотних активів (в т. ч. запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів, тощо). Фінансовий ефект може бути виражений такими фінансовими показниками як: прибуток від комерціалізації інновацій; дивіденди, які отримують учасники інноваційного проекту; збільшення вартості капіталу, тощо. Підвищення конкурентоспроможності товарів підприємства на вітчизняних і закордонних ринках, розширення кількості потенційних споживачів (з метою найбільш повного задоволення потреб) на ринку; забезпечення конкурентоспроможності інноваційної розробки в результатах взаємодії учасників інноваційних процесів (в т. ч. за узгодження їх інтересів), проявляється у маркетинговому ефекті. Соціальний ефект упровадження інноваційних розробок характеризується підвищенням добробуту населення, покращенням умов праці робітників та приростом доходів персоналу підприємства (організації); розвитком інфраструктури середовища життя спільнот адміністративно-територіального утворення; якістю забезпечення кадрами та покращенням інвестиційного клімату на рівні регіону окремих сфер діяльності тощо. Екологічний ефект оцінюється через зменшення забруднення землі та води шкідливими компонентами; зниження показників виробничих відходів та викидів до атмосфери, підвищення ергономічності та зменшення енергоємності виробництва; покращення екологічності продукції та покращення екологічної ситуації, в цілому.

Таким чином, реалізація інноваційних розробок неможлива без використання сформованої системи критеріїв та показників оцінки їх ефективності, оскільки оцінювання ефективності запровадження інновацій у межах вказаних ефектів дають змогу приймати управлінські рішення, спрямовані на результативне їх застосування на ринку та передбачення впливу негативних факторів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04 липня 2002 р. № 40-IV (зі змінами) [Електронний ресурс]: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1977-12/page>.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Бабицька О.О. Про доцільність оцінки ефективності впровадження інноваційних розробок. Україна – територія для розвитку підприємництва: Збірник матеріалів Всеукраїнської Інтернет – конференції «Економічні перспективи підприємництва в Україні», (26-27 жовтня 2017 р., м. Ірпінь): у 2 ч. Ірпінь: Університет ДФС України, 2017. Ч.1. 662 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні»). С.286-289.